

Дата: 16.11.2022р.

Урок: Музичне мистецтво

Клас: 7-А

Тема. Фольклор та сучасна стилізація.

Мета: ознайомити з особливостями сучасної обробки народної музики, зі стилями сучасної фольклорної музики, розглянути особливості сучасної фольклорної вокальної та інструментальної музики, ознайомити з поняттями "сучасна обробка народної фольклорної пісні" та "стилізація", розглянути приклади застосування народних обрядів, ознайомити з прикладами фольк-опер та з творчістю Є. Станковича. Розвивати вміння учнів уважно слухати музику, аналізувати музичний фольклор, та його сучасні обробки, розвивати вміння виразно виконувати українські народні пісні. Виховувати ціннісне ставлення до фольклорної спадщини та її сучасних обробок. інтерес до творчості українських композиторів.

Музичний матеріал: Є. Станкович. Фольк-опера "Коли цвіте папороть" (фрагменти). "Пісня "Ой на Івана, та й на Купала" (стилізація народного обряду) у виконанні Театру пісні "Джерела". Українська народна пісня "Чом ти не прийшов".

Хід уроку:

1. Організаційний момент. момент. Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань. Фронтальне опитування класу.

- Що являє собою традиційна обробка народної інструментальної музики?
- Що таке лезгинка?
- Які композитори створили обробку мелодії лезгинки?
- Що вам відомо про А.Хачатуряна?
- Які народні вірменські народні інструменти вам відомі?

3. Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні ми продовжимо подорож у світ народної музики. Отже, запрошую вас знову зазирнути до музичної краєзнавчої скарбнички. Сьогодні ми дістанемо з неї дорогоцінний скарб – народну творчість, музичний фольклор. Ми послухаємо фольклорні стилізовані композиції. Чи сподобається вам така музика? Дуже цікаво буде дізнатися в кінці уроку!

4. Вивчення нового матеріалу.

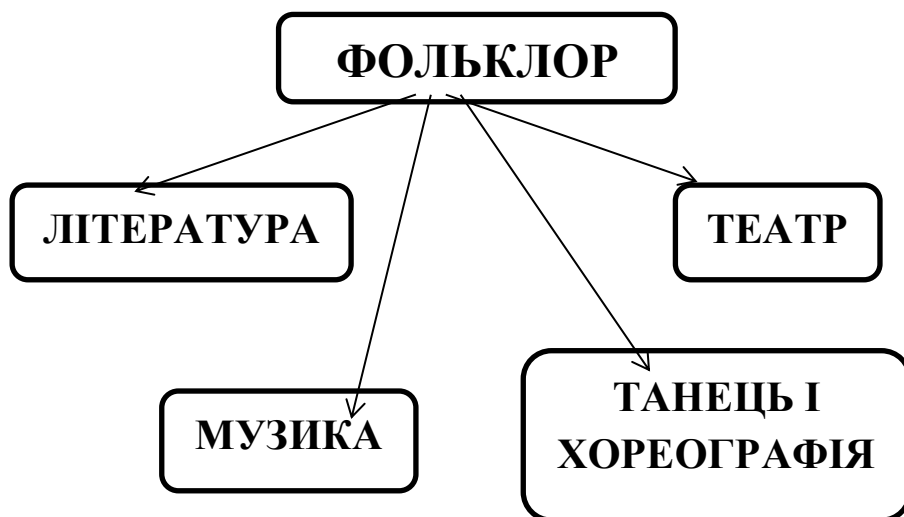
Бесіда з учнями про народну творчість.

- Пригадайте, що таке фольклор.
- Що ви знаєте про народну творчість?

Народна творчість – це історична основа усієї світової художньої культури, джерело національних художніх традицій.

Цікаво знати, що **фольклор** – народна творчість – це творча художня діяльність народу, що виявляється в усній поезії, музиці та інших видах мистецтва.

Робота зі схемою:

Майже в усіх країнах світу щороку проходять фестивалі та конкурси стилізованого фольклору і талановитих фольклористів. Наприклад, у місті Кагул на півдні Молдови проходять відомі фольклорні фестивалі («Нуферул Альб» і «Бобочелул») та музичний фестиваль «Обличчя друзів». З 1993 року це місто є членом Міжнародної федерації фольклорних фестивалів.

У наш час в Україні поширеним явищем стала поява багатьох музичних груп, які працюють у напрямку національної стилізації: танцювальні гурти, естрадні фольклорні групи, солісти та цілі фольклорні колективи.

Гурт "Даха-Браха"

Розповідь про музичний фольклор.

Народна музика, або музичний фольклор – це вокальна, інструментальна, вокально – інструментальна та музично – танцювальна творчість народу, що ґрунтується на історичних традиціях. Народна музика створюється і передається в усній формі. Для неї характерні різноманітність жанрів та форм, багатство ладотональних систем і ритміки тощо.

Залежно від використовуваних засобів музикування (голос, музичний інструмент) виділяють три складові української традиційної музики: вокальна (мелодії відтворюються лише голосом), інструментальна (для музикування використовують один або кілька музичних інструментів), вокально-інструментальна (під час музикування задіюють як голос, так і музичні інструменти). Останню зазвичай не виокремлюють, а розглядають поряд із вокальною або інструментальною музикою, скажімо, весільні ладкання, колядки, щедрівки, риндзівки тощо в інструментальному супроводі здебільшого скрипки, рідше — інструментальних капел (ансамблів); інші вокально-інструментальні композиції — думи, псалми, історичні та моралізаторські, жартівливі й танцювальні пісні, які виконували народні співці-професіонали — кобзарі та лірники.

Музичний словничок

Стилізований фольклор – відтворення національного стилю композиторами і музикантами у народній манері виконання із внесенням певних змін (використання сучасних обробок та сучасного аранжування музичних творів).

Знайомство з творчістю Є. Станковича.

Євген Федорович Станкович - сучасний український композитор, автор вокальних, симфонічних, камерних і оркестрових творів, фольк опери "Коли цвіте папороть", балетів "ольга", "Майська ніч", "Ніч перед Різдвом", "вікінги" та музики до художніх і документальних кінофільмів, серіалів, мультфільмів, театральних вистав.

"Коли цвіте папороть" - фольк-опера Є. станковича в трьох актах. Вона написана у середині 1970-х років, а вперше прозвучала в концертному виконанні в 2011 році. Літературною основою опери стали твори М. Гоголя, національний фольклор, героїчний епос і народні обряди України. В опері вітлено традиції святкування народного свята Івана Купала.

Музичне сприймання

Є.Станкович Фольк – опера «Коли цвіте папороть» (фрагменти)
<https://youtu.be/VBOPFQV0qDQ> , <https://youtu.be/voR2t0UGjcE> .

Аналіз музичного твору.

1. Розкажіть про свої враження від прослуханої музики.
2. У чому особливість звучання фольклорних пісень в опері?
3. Чому прослуханий твір має незвичну назву – фолк – опера? Які її характерні ознаки ?
4. Який народний обряд зображено в опері? Які народні пісні календарно – обрядового циклу використано у творі?

Пригадайте, що ви знаєте про Івана Купала ?

Знайомство з особливостями свята.

В день на свято Івана Купала люди збираються біля річки, навколо вогнища, коли зійшла на небі перша зірочка, і веселяться, щоб прогнати все зле, набратися сил перед жнивами, бо, вважалося, що

вода і вогонь очищають, оздоровляють людину. Також цілющих властивостей набирають у цю ніч всі лікарські рослини, розцвітає таємнича квітка папороті.

Івана Купала дуже давнє свято краси і молодості, і самоцества. З ним пов'язані цікаві обрядодії біля води, які влаштовували молодь у ніч з 6 на 7 липня. Хлопці готували вогнища, а дівчати вбирали Мар'яну - живу гілку. З настанням сутінків парубки підпалювали ватру, через яку попарно перестрибували. Натомість юнки топили Мар'яну, яка символізувала Русалку і пускали на воду віночки, завбачаючи своє майбутнє подружнє життя.

У цей день годилося обов'язково скупатися, а дітям замість вогню пострибати через кропиву. Всі, хто йшов до купайлівського дійства намагалися не оглядатися, щоб не наздогнала відьма, котра обов'язково мала бути присутньою на святі. Для того, щоб її впізнати, потрібно обов'язково мати при собі попіл з купайлівського вогнища, загорнутий у ганчірочку. Тоді відьма неодмінно підійде і скаже: “Віддай ж мені те, що у тебе є”. Крім того, якщо цей попіл закопати біля воріт, то жодна відьма не доїтиме корів.

В деяких регіонах наступного дня, себто на Купайла, дівчата робили з соломи ляльку, одягали в жіночий одяг, вішали намисто на шию, а голову прикрашали стрічками, квітами і віночками. Натомість у супроводі дітей ходили з Мар'яною вулицями села, наспівуючи купайлівських пісень; зробивши обхід, йшли до річки чи ставу, роздягали ляльку і топили у воді.

В інших селах закопували на леваді зроблену з куща чи дерева ляльку, ставили поруч стіл, накривали його скатертиною. Клади хліб з дрібком солі, і, взявшись за руки, ходили довкола, наспівуючи пісень. По закінченні дійства Мар'яну відносили до річки і топили, наспівуючи: “Потонула Мар'янонька, потонула.

Музичне сприймання

Пісня «Ой на Івана, та й на Купала» (стилізація народного обряду) у виконанні Театру Пісні «Джерело» <https://youtu.be/hnebNgcabmg> , <https://youtu.be/RLzYyv2sU20> .

Аналіз музичного твору.

1. Поділіться своїми враженнями від прослуханої музики.
2. Порівняйте виконання купальської пісні з мелодіями фольк – опери.
3. Охарактеризуйте засоби музичної виразності та мелодію прослуханої композиції.

Фізкультхвилинка «Подаруємо всім веселий настрій» <https://youtu.be/0dlzwRTlZ0c> .

Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу <https://youtu.be/hG3yHDAIq6U> .

Розучування пісні «Чом ти не прийшов» українська народна пісня <https://youtu.be/--iWRp8Jr6k>

Знайомство зі змістом пісні, характером мелодії. Розучування тексту пісні.

Чом ти не прийшов ?
(исполнитель: Украинские народные песни)

Чом ти не прийшов, як місяць айшов,
Я тебе чекала.
Чи коня не мав, чи стежки не знав,
Мати не пускала.
Чи коня не мав, чи стежки не знав,
Мати не пускала.

І коня я мав, і стежку я знав,
І мати пускала.
Найменша сестра бодай не зросла,
Сідельце сховала.
Найменша сестра бодай не зросла,
Сідельце сховала.

А старша сестра сідельце знайшла,
Коня осідлала,
Поїдь братику до дівчиноньки,
Що тебе чекала.
Поїдь братику до дівчиноньки,
Що тебе чекала.

Тече річенька новеличенька,
Скочу-перескочу,
Віддайте мене, моя матінко,
За кого я схочу.
Віддайте мене, моя матінко,
За кого я схочу.

Чом ти не прийшов.
Чом ти не прийшов.
Чом ти не прийшов.

Tekstovoi .eu

Виконання творчого завдання до виучуваної пісні

Розгляньте репродукції картин. Яка з них, на вашу думку, найкраще підходить до пісні «Чом ти не прийшов»?

Робота з ілюстраціями: М.Пимоненко «Українська ніч», Н. Курій – Максимів «Чом ти не прийшов», К. Трутовський «Покинута»

М. Пимоненко «Українська ніч»

Н. Курій – Максимів «Чом ти не прийшов»

К. Трутовський «Покинута»

Підсумок уроку

5. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Що таке музичний фольклор?
- Розкажіть про фольклорну стилізацію. У чому її особливість?
- Що стало основою опери Є.Станковича?
- Як змінилися купальські пісні у його фолк – опері?
- Які твори Є.Станковича ви знаєте?
- Розкажіть про пісню, яку ми вивчали сьогодні.
- Поділіться своїми враженнями від уроку.

6. Домашнє завдання . Вивчити два куплети народної пісні «Чом ти не прийшов». Візьміть олівці або фарби. Відобразіть на папері свої враження від пісні . Роботу сфотографуйте та надішліть на платформу HUMAN або на електронну адресу вчителя ndubacinskaa1@gmail.com .